

Toelichting

Het belangrijkste motief van de erfgoedverordening is het beschermen van de cultuurhistorische waarden binnen de gemeente Amsterdam. Daarom worden in de erfgoedverordening de volgende onderwerpen geregeld:

- de aanwijzing van monumenten tot gemeentelijk monument;
- de aanwijzing van stads- en dorpsgezichten tot gemeentelijke stads- en dorpsgezichten;
- het vergunningenstelsel voor de gemeentelijke en beschermde monumenten;
- de inschakeling van de Commissie Welstand en Monumenten als adviesorgaan voor de aanwijzing tot gemeentelijk en beschermd (rijks)monument en gemeentelijk stads- of dorpsgezicht en de verlening van een vergunning voor gemeentelijke en beschermde (rijks)monumenten, Bureau Monumenten & Archeologie levert daarvoor het ambtelijk advies. Deze inhoudelijke advisering door BMA ondersteunt CWM om haar adviestaak uit te kunnen voeren op een wijze zoals is bedoeld in de Monumentenwet 1988 en in deze verordening;
- de regeling van bovengrondse cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen;
- eisen aan cultuurhistorisch onderzoek;
- eisen aan archeologisch onderzoek;
- de regeling van betreding in het belang van archeologisch onderzoek in het kader van een bestemmingsplan of een projectbesluit.

De aanleiding voor de actualisatie van de erfgoedverordening is de gewijzigde wetgeving zoals onder meer de wijziging van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) als gevolg van de Modernisering Monumentenzorg (MoMo). De wijzigingen betreffen op hoofdlijnen het volgende:

- Vergunningsvrije onderhoudswerkzaamheden aan en wijzigingen van niet monumentale onderdelen van rijksmonumenten. De wet schrijft niet voor dat dit ook voor provinciale en gemeentelijke monumenten geldt.
- De activiteit bouwen bij rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten is voortaan vergunningsplichtig.
- In rijksbeschermde stadsgezichten zijn er vanaf 1 januari 2012 kleine vergunningsvrije bouwactiviteiten (hoofdstuk II, artikel 2 van het Bor), echter alleen loodrecht achter, dan wel aan die zijde van het monument die niet naar de openbare weg gekeerd is.
- De doorlooptijd van vergunningen voor rijks- en gemeentelijke monumenten is teruggebracht naar een standaardtermijn van 8 weken waarbij een verlenging van 6 weken mogelijk is. Alleen bij rijksmonumenten is in een beperkt aantal gevallen (zoals herbestemming) een verlenging tot maximaal 26 weken mogelijk. Na het verstrijken van de termijn wordt de vergunning van rechtswege verleend;
- Gemeenten zijn voortaan verplicht om in hun bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de wijze waarop in het plangebied met de aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening wordt gehouden;
- De minimum bestaansgrens van 50 jaar voor rijksmonumenten vervalt .

De erfgoedverordening moet dus naast de Wabo worden gehanteerd voor het beoordelen van aanvragen voor een omgevingsvergunning.

De Monumentenwet 1988 bevat een aantal bepalingen die van belang zijn voor de reikwijdte van de erfgoedverordening. In de tekst van de verordening wordt, daar waar dit nodig is, naar de relevante artikelen in de Monumentenwet 1988 verwezen. In de toelichting op de betreffende artikelen in de verordening wordt de samenhang tussen wet en verordening nader aangegeven.

Het vaststellen van een erfgoedverordening is een bevoegdheid van de gemeenteraad of de stadsdeelraad.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Sub a, b en d:

De kwalificaties voor een monument worden nader gespecificeerd in de Handleiding aanwijzing monumenten en gemeentelijke beschermde stads- en dorpsgezichten. Hierin zijn criteria opgenomen die gebruikt dienen te worden bij de aanwijzing van monumenten.

Sub b

Een archeologisch monument kan alleen een terrein met zaak zijn, aangezien een archeologisch monument niet uit losse structuren kan bestaan.

Sub e

Een gemeentelijk monument is een beschermd gemeentelijk monument. Daaronder worden zowel de bovengrondse monumenten als bedoeld in sub a, als de archeologische monumenten als bedoeld in sub b verstaan.

Sub f

Het plaatsen op de monumentenlijst heeft geen rechtsgevolg. Het betreft slechts een administratieve handeling. Voorafgaand aan de plaatsing op de lijst is het de aanwijzing tot gemeentelijk monument die rechtsgevolg beoogt. De aanwijzing en de plaatsing op de lijst zijn daarom in deze verordening uit elkaar getrokken. Zie ook artikel 3, lid 1, en artikel 7.

Sub g

Met een beschermd monument wordt een beschermd rijksmonument bedoeld.

Sub m

De inschakeling van een commissie die het Dagelijks Bestuur adviseert over aanvragen om vergunning als bedoeld in artikel 11 van de Monumentenwet 1988, is verplicht op grond van artikel 15 van de Monumentenwet 1988. Door het ontbreken van keuzevrijheid is er geen strijdigheid met het duale uitgangspunt van het bestuur wanneer in deze verordening de raad bepaalt dat er een commissie is die adviseert aan het Dagelijks Bestuur. In Amsterdam is dit de Commissie voor Welstand en Monumenten. Deze commissie adviseert over aanwijzingen en aanvragen om vergunning als bedoeld in artikel 11 van de Monumentenwet 1988 en artikel 3, 10 en 16 van deze verordening. Zij laat zich daarbij inhoudelijk ondersteunen door Bureau Monumenten & Archeologie teneinde haar adviestaak uit te kunnen voeren.

Sub n

Het betreft hier landelijk vastgestelde richtlijnen voor bouwhistorisch onderzoek (Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek, april 2009, opgesteld onder auspiciën van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Stichting Bouwhistorie Nederland, Atelier Rijksbouwmeester en Rijksgebouwendienst).

Sub p-r

Voor de inpassing van archeologisch onderzoek in het proces van de ruimtelijke planvorming bestaat een standaard pakket maatregelen waarvoor het ministerie van OCW kwaliteitsnormen heeft opgesteld (KNA: Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie). De maatregelen gaan uit van een gefaseerde aanpak afhankelijk van de locatie, de aard van de bodemingreep en de archeologische verwachting. Per plangebied wordt een op maat gesneden programma opgesteld. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het Bureauonderzoek (BO), eventueel gevolgd door het Inventariserend Veldonderzoek (IVO) en de Archeologische Opgraving (AO) of een Archeologische Begeleiding (AB). Elke onderzoeksfase wordt afgesloten met een selectiebesluit. Hierin wordt vastgesteld welke delen van een plangebied in aanmerking komen voor verder archeologisch onderzoek of voor bescherming en welke delen van het plangebied verloren gaan zonder een archeologische opgraving (fig. 1).

Het archeologisch bureauonderzoek (BO) kent twee varianten. De eerste variant die in het kader van een bestemmingsplan wordt opgesteld, is de grondslag voor een archeologische beleidskaart die één op één overgenomen wordt op de plankaart van het bestemmingsplan. Deze kaart fungeert als instrument om een eerste afweging voor verder archeologisch onderzoek te maken.

De tweede variant die in het kader van een vergunningaanvraag wordt opgesteld omvat een gedetailleerd en perceelsgericht onderzoek. Een dergelijk BO resulteert in een selectiebesluit. Dit besluit houdt een archeologisch inhoudelijke afweging in over eventuele archeologische vervolgstappen.

Ondanks de maatregelen om archeologisch onderzoek zoveel mogelijk vóóraf in kaart te brengen, kunnen toevalsvondsten bij bouwprojecten worden aangetroffen. Hiervoor blijft de meldingsplicht van kracht (artikel 53 van de Monumentenwet 1988). Deze houdt in dat, ondanks getroffen maatregelen om vooraf archeologisch onderzoek in te plannen, bij toevalsvondsten de minister van OC&W en BMA per ommekeer dient te worden geïnformeerd door de uitvoerder of opdrachtgever.

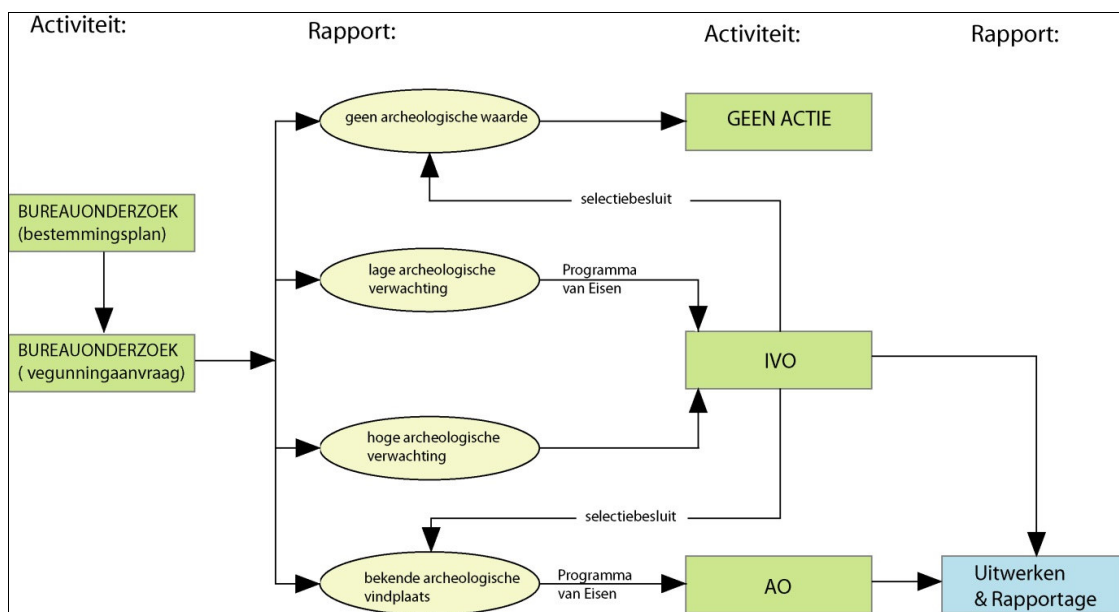

Fig. 1. Gefaseerde aanpak archeologisch onderzoek

Artikel 3

Lid 1

Het is toegestaan om leges te heffen op de aanvraag tot aanwijzing als gemeentelijk monument. Het gaat dan om een vergoeding van de gemaakte kosten. Dat betekent dat de leges slechts kostendekkend mogen zijn.

Lid 2

De aanvrager en andere belanghebbenden worden gehoord voordat het Dagelijks Bestuur over een aanwijzing een besluit neemt, dit is geregeld in de Awb.

Bij het aanwijzen van archeologische gemeentelijke monumenten wordt op ad hoc basis een archeologische deskundige aan de Commissie Welstand en Monumenten toegevoegd.

In situaties die ernstige gevolgen hebben voor de monumentale waarden van het aan te wijzen monument, kan de spoedprocedure bewerkstelligen dat binnen korte tijd de betrokken zaak of het betrokken terrein kan worden aangewezen als gemeentelijk monument. De verbodsbepalingen van deze verordening zijn vervolgens van toepassing.

In een dergelijke situatie kan een advies binnen enkele dagen worden gevraagd of kan in voorkomende gevallen zelfs geen advies worden gevraagd. Wordt deze spoedprocedure gehanteerd, dan zal aan de burger moeten kunnen worden uitgelegd op grond van welke zwaarwichtige redenen de procedure is gevolgd, zie verder de toelichting onder lid 3.

Deze verordening gaat uit van het handhaven van de spoedprocedure en voorbescherming.

Lid 2, 3 en 4

Belanghebbend in het kader van het aanwijzen van gemeentelijke monumenten zijn de eigenaar, een (beperkt) zakelijk gerechtigde of een vereniging of stichting ten behoud van monumenten. Ook de gemeente is belanghebbend als er sprake is van erfpacht (een zakelijk recht). Voorwaarde voor een vereniging of stichting om in aanmerking te komen als 'belanghebbende' is dat de doelstelling en de feitelijke werkzaamheden van de organisatie (mede) moeten zijn gericht op bescherming waarin de erfgoedverordening voorziet. Organisaties (rechtspersonen) moeten voorts de notarieel vastgelegde statuten overleggen, alsmede een beknopt overzicht van hun feitelijke werkzaamheden op het gebied van de monumentenzorg in de afgelopen jaren.

Lid 3

In situaties die ernstige gevolgen hebben voor het aan te wijzen monument, kan de spoedprocedure bewerkstelligen dat binnen korte tijd de betrokken zaak of het betrokken terrein kan worden aangewezen als gemeentelijk monument. De verbodsbepalingen van de verordening zijn dan van toepassing. Deze versnelde aanwijzing is vergelijkbaar met de voorbescherming bij het aan te wijzen monument.

In spoedeisende gevallen kan het Dagelijks Bestuur een zaak of terrein als gemeentelijk monument aanwijzen zonder de gebruikelijke (advies)procedure te volgen (de zogenaamde spoedprocedure). Een aanwijzing kan dan binnen enkele werkdagen plaatsvinden.

Gebruikelijk is dat het Dagelijks Bestuur wel nader advies aan BMA vraagt.

Conform de Algemene wet bestuursrecht dienen de aanvrager en andere belanghebbenden te worden gehoord voordat het Dagelijks Bestuur over een aanwijzing een besluit neemt.

Het kunnen toepassen van de spoedprocedure is afhankelijk van de interne inzet c.q. organisatie.

Algemeen risico is dat er een omgevingsvergunning wordt verleend ten behoeve van een zaak of terrein waarvan tijdens de uitvoering van de werkzaamheden wordt gesteld dat het gemeentelijk monumentwaardig is. Ook de voorbescherming kan dit **niet** voorkomen. Na onherroepelijk worden van de vergunning heeft al dan niet versnelde plaatsing op de monumentenlijst geen effect. Wel kan er nog na de verbouwing een heroverweging plaatsvinden om te beoordelen of de zaak of het terrein nog voldoet aan de criteria voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Op grond van jurisprudentie kan een zaak of terrein middels een (tussentijdse) spoedprocedure, tijdens de behandeling van de omgevingsvergunningaanvraag, ook als gemeentelijk monument worden aangewezen. In beginsel dient als uitgangspunt te gelden dat de situatie doorslaggevend is zoals deze zich voordoet op het moment waarop over de aanvraag wordt beslist. Zulks betekent dat alsdan ook rekening moet worden gehouden met feiten en omstandigheden welke dateren van na de datum van aanvragen.

Lid 4

Het laten verrichten van bouwhistorisch of archeologisch onderzoek behoort tot de beleidsvrijheid van de gemeente. Er zijn twee momenten waarop de gemeente dit onderzoek kan vragen. Ten eerste bij een (aanvraag tot) aanwijzing als gemeentelijk monument. Ten tweede bij aanvragen voor vergunning tot wijziging van een gemeentelijk monument op grond van de Awb.

Het Dagelijks Bestuur kan bepalen dat dit onderzoek wordt verricht zonder dat dit in een verordening is geregeld. Voor het verrichten van onderzoek voor de besluitvorming over de aanwijzing tot monument waarbij iemand anders dan (beperkt) zakelijk gerechtigden de aanvraag indient, moet worden binnentreden. Bij woningen is de Algemene wet op het binnentreden van toepassing. Bij andere gebouwen is er een wettelijke basis nodig zoals een verordening.

Lid 5

Dit lid geeft het Dagelijks Bestuur een rol bij de besluiten over aanwijzing van objecten als gemeentelijk monument. Door middel van dit lid kan het Dagelijks Bestuur haar controlerende functie gemakkelijker uitoefenen. Het Dagelijks Bestuur kan aanwijzing- en wijzigingsbesluiten voor gemeentelijke monumenten toetsen aan de 'Handleiding voor de aanwijzing van zaken en terreinen als gemeentelijk monument en gemeentelijke stads- en dorpsgezichten'.

Artikel 4

Dit artikel regelt de voorbescherming voor toekomstige gemeentelijke monumenten, zoals die ook voor rijksmonumenten geldt. Dat betekent dat in de periode van kennisgeving van het voornemen van het college om een monument op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen tot het daadwerkelijke aanwijzingsbesluit (dit kan ook een afwijzing zijn). Dat betekent onder andere dat een monument tijdens de aanwijzingsprocedure tot gemeentelijk monument niet mag worden afgebroken, gewijzigd, verplaatst (etc.) zonder een omgevingsvergunning voor monumenten of anders dan de bij nadere regels opgestelde wijze. Het gebruik van de voorbeschermingsprocedure is gebonden aan een motivatieplicht, aangezien hieraan voor de eigenaar/gebruiker financiële consequenties zijn verbonden. Immers, gedurende de voorbescherming dienen bouwactiviteiten te worden opgeschort. Het invoeren van de voorbescherming van een object is een publiekrechtelijke beperking en een beperkingenbesluit in de zin de van artikel 1, onder a, sub 1 juncto artikel 1, onder b, sub 5 van de

Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Daarmee is ook onder andere artikel 13 van deze wet van toepassing wat betreft de aansprakelijkheid van gemeenten voor geleden schade. Daarom moet een gemeente gegronde redenen kunnen aanvoeren voor het inroepen van de voorbescherming.

Artikel 5

Door de besluitvorming aan een termijn te binden, weten de aanvrager, eigenaar en andere belanghebbenden beter waar ze aan toe zijn. De termijn van 32 weken bestaat uit 8 weken voor de monumentenbeschrijving van BMA, 12 weken voor de advisering door de Commissie Welstand en Monumenten (dit is de Commissie voor Welstand en Monumenten) en 12 weken voor de besluitvorming door het Dagelijks Bestuur.

De redactie van lid 2 heeft tot gevolg dat, wanneer de Commissie Welstand en Monumenten niet tijdig adviseert, het Dagelijks Bestuur de volgende keuze kan maken: zonder advies een beslissing nemen, of besluiten om het (te laat uitgebrachte advies, maar binnen de beslissingstermijn van het Dagelijks Bestuur) toch in hun overwegingen te betrekken. Als het Dagelijks Bestuur niet tijdig beslist, is er op grond van de Awb sprake van een fictieve weigering. Ingevolge artikel 6:2 Awb staat voor de aanvrager dan de mogelijkheid van bezwaar of administratief beroep open die ook tegen een reëel besluit open staat.

Op grond van de Awb kan het Dagelijks Bestuur zijn besluit opschorten, wanneer dit voor een zorgvuldige afhandeling nodig is, bijvoorbeeld omdat de noodzakelijke gegevens later beschikbaar zijn. Dit is het geval als er een inventarisatie gaande is. Pas na afronding van deze inventarisatie kan de waarde van dat ene monument afgewogen worden tegen de waarde van andere monumenten die ook in dat vooronderzoek betrokken zijn. Het Dagelijks Bestuur moet de aanvrager op de hoogte stellen van de opschorting.

Het artikel bevat geen bepalingen over bekendmaking van het besluit, omdat de Awb dat afdoende regelt (afdeling 3.6).

Artikel 7

Door aanwijzing als gemeentelijk monument is het gehele pand onder de werking van deze verordening geplaatst, inclusief al zijn bestanddelen uit hoofde van het Burgerlijk Wetboek, dat wil zeggen interieuronderdelen die fysiek verbonden zijn met de onroerende zaak en die losse onderdelen die volgens verkeersopvatting bij de onroerende zaak behoren. Voor elke niet-vergunningsvrije wijziging van het gemeentelijk monument is een vergunning nodig. Andere zaken die zich op het perceel van het gemeentelijk monument bevinden, zoals bijgebouwen, tuininrichting en bomen moeten expliciet in de monumentbeschrijving worden vermeld, willen zij onder de werking van deze verordening vallen. Voor de duidelijkheid, bijvoorbeeld in verband met kadastrale vernummering, kan ook een plattegrond worden aangehecht.

Het Dagelijks Bestuur plaatst het gemeentelijke monument op de gemeentelijke monumentenlijst. Bureau Monumenten & Archeologie draagt hierbij zorg voor de feitelijke handelingen.

Artikel 8

Lid 3

Er kunnen zich situaties voordoen waarin het wenselijk is in de aanwijzing ambtshalve wijzigingen te kunnen aanbrengen zonder dat de gehele aanwijzingsprocedure hoeft te worden gevolgd. Het gaat daarbij om wijzigingen van ondergeschikte aard. Hierbij wordt gedacht aan veranderingen van bijvoorbeeld straatnamen of huisnummers.

Artikel 9

Lid 4

Het kan zinvol zijn om voor een gebouw, waarvoor een aanvraag tot intrekking van de aanwijzing loopt een (uitvoerige) beschrijving te eisen. Naast een beschrijving van de architectuurhistorische, bouwhistorische, cultuurhistorische en of archeologische waarden, dient archiefonderzoek, een opname van de monumentale onderdelen en een waardering van het totaal te gebeuren. Deze dient voor een goede afweging van de aanvraag.

Artikel 10

Met ingang van 01-01-2012 gelden bepaalde vergunningsvrije activiteit bouwen ook voor gemeentelijke monumenten. Dit betekent dat op grond van Bijlage II artikel 4a Bor de meeste vergunningvrije bouwactiviteiten uit artikelen 2 en 3 van die bijlage ook van toepassing zijn op gemeentelijke monumenten, mits het onderdelen van het monument betreft zonder monumentale

waarde.

Een aantal vergunningvrije activiteiten is op grond van Bijlage II artikel 4a lid 1 Bor echter niet van toepassing bij monumenten. Dat zijn het oprichten van bijbehorende bouwwerken, bouwwerken voor recreatief nachtverblijf (zomerhuisje, bed&breakfast) en dakkapellen in het voordakvlak of in een naar openbaar gebied gekeerd zijdakvlak.

Deze en andere bouwactiviteiten op, naast of bij gemeentelijke monumenten blijven wel vergunningplichtig.

Bij twijfel over de vraag of bepaalde elementen tot de monumentale waarden gerekend moeten worden, voorziet Bureau Monumenten & Archeologie in een servicemoment om eigenaren hierover te informeren.

Toelichting Bor: *'met gewoon onderhoud worden werkzaamheden bedoeld die erop gericht zijn om te behouden wat er is', zoals het herstel van een beperkt deel van het voegwerk of het schilderen in dezelfde kleur.*

Inpandige wijzigingen van onderdelen zonder monumentale waarde: in veel gevallen gaat het hierbij om recente toevoegingen (dat zijn bijvoorbeeld onderdelen die ten tijde van de aanwijzing als beschermd monument nog niet bestonden). Voor al deze vergunningvrije activiteiten geldt dat ze zonder hak- en breekwerk in het casco worden uitgevoerd. Anders is toch een omgevingsvergunning voor het wijzigen van een monument nodig.

Artikel 11

Lid 3

De termijnen in deze erfgoedverordening zijn aangepast aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). In artikel 3.7 van deze wet is (vooralsnog) bepaald dat voor de omgevingsvergunning (voor zover het gaat om een vergunning op grond van de Erfgoedverordening, met andere woorden gemeentelijke monumenten) de reguliere procedure dient te worden gevolgd. De termijn waarbinnen op de aanvraag moet worden beslist, is acht weken, met de mogelijkheid om tot ten hoogste zes weken te verdagen. Mocht de beschikking niet tijdig zijn gegeven, dan is de vergunning van rechtswege verleend. Vergunningaanvragen voor gemeentelijke monumenten kunnen worden verdaagd vanwege de meervoudige aanvraag (bouw en monumenten).

Het Dagelijks Bestuur geeft conform het bepaalde in artikel 3:6, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht aan binnen welke termijn een advies wordt verwacht. (Indien aan de adviseur niet reeds bij wettelijk voorschrift een termijn is gesteld, kan het bestuursorgaan aangeven binnen welke termijn een advies wordt verwacht. Deze termijn mag niet zodanig kort zijn, dat de adviseur zijn taak niet naar behoren kan vervullen. Indien het advies niet tijdig wordt uitgebracht staat het enkele ontbreken daarvan niet in de weg aan het nemen van het besluit.) Indien de vergunningaanvraag betrekking heeft op archeologische monumenten, wordt op ad hoc basis archeologische deskundigheid aan de Commissie Welstand en Monumenten toegevoegd.

Artikel 12

Dit criterium voor vergunningverlening wordt voor beschermde monumenten geregeld in artikel 2.15 van de Wabo. Het Dagelijks Bestuur behoudt wel de mogelijkheid om gemotiveerd af te wijken van het advies van de Commissie Welstand en Monumenten en dus van het belang van de boven- en ondergrondse monumentenzorg.

Artikel 13

Bij de verlening van de vergunning kan het Dagelijks Bestuur in de vergunningvoorschriften de verplichting opleggen om architectuurhistorisch, bouwhistorisch of archeologisch onderzoek uit te voeren en documentatie te verstrekken tijdens de bouwwerkzaamheden. Ook kan een vergunning voor een bepaalde tijd worden afgegeven.

Artikel 14

Dit artikel bevat de mogelijke gronden om een vergunning in te trekken. De bepaling onder b heeft de volgende achtergrond: als de omstandigheden bij de vergunninghouder ten aanzien van het monument wijzigen, dan zou het zo kunnen zijn dat als er een nieuwe belangenafweging zou kunnen plaatsvinden, de belangen van het monument behoren voor te gaan. In dat geval moet het Dagelijks Bestuur mogelijkheden hebben om de vergunning in te trekken.

Artikel 15

Lid 1

Standaard geldt de reguliere procedure zoals vermeld in de Wabo voor vergunningaanvragen voor beschermde (rijks)monumenten. Bij complexe aanvragen zoals herbestemming waarbij sprake is van meerdere toestemmingsvereisten geldt de procedure voor de afgifte door het Dagelijks Bestuur van de vergunning voor beschermde monumenten vermeld in hoofdstuk 2 paragraaf 2 van de Monumentenwet 1988 en afdeling 3.4 van de Awb (uniforme openbare voorbereidingsprocedure). Ook in de Wabo is op de voorbereiding van de beschikking op de aanvraag voor een omgevingsvergunning in het geval van een beschermd monument dit artikel van toepassing (Wabo artikel 3.10 eerste lid onder d). De aanvraag wordt niet meer ter inzage gelegd. Eerst wordt een ontwerpbesluit (de vergunning in concept) verzonden naar de aanvrager (Awb artikel 3:13), vervolgens gepubliceerd (een aantal zaken moet in de publicatie vermeld worden, zie Awb art 3:12), en ten slotte zes weken ter inzage gelegd (Awb artikel 3:11 en 3:16). Als er zienswijzen binnenkomen, dan wordt de aanvrager zo nodig in de gelegenheid gesteld te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen (Awb artikel 3:15.3). De verwerking van de zienswijzen in het definitieve besluit moet binnen zes maanden na ontvangst van de vergunningaanvraag plaatsvinden. Als er geen zienswijzen zijn binnengekomen, dan moet dit zo snel mogelijk na het verstrijken van de ter-inzage-termijn gepubliceerd worden en neemt het Dagelijks Bestuur het definitieve besluit binnen vier weken na het einde van de ter-inzage-termijn (Awb artikel 3:18.4). Het definitieve besluit moet binnen vier maanden na ontvangst van het laatste van de eventuele adviezen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en Gedeputeerde Staten (GS) plaatsvinden (Monumentenwet 1988, artikel 16.3). Van de mogelijkheid om de besluitvorming te verdagen met een redelijke termijn kan alleen in de eerste acht weken van de proceduretermijn gebruik gemaakt worden, als de aanvraag een complex of omstreden onderwerp betreft én de aanvrager in de gelegenheid gesteld is hierover zijn zienswijze kenbaar te maken (Awb artikel 3:18.2). De krappe beoordelingstermijn kan ertoe leiden dat er sneller dan voorheen tot een weigering van de vergunning wordt overgegaan. Het verdient dan ook aanbeveling op basis van een schetsplan overleg te plegen voordat de vergunningaanvraag wordt ingediend. Omdat de mogelijkheid is opgenomen zienswijzen tegen het ontwerpbesluit in te dienen, is tegen het definitieve besluit alleen nog maar beroep mogelijk, en wel alleen door de RCE, - buiten de bebouwde kom - GS, de aanvrager, belanghebbenden die tijdig een zienswijze naar voren hebben gebracht (Awb 3:41 en 3:43) en belanghebbenden die een goede reden hebben niet eerder zienswijzen te hebben ingebracht (Awb art 6:13).

Lid 2

De Monumentenwet 1988 schrijft voor dat de Commissie Welstand en Monumenten bij de aanvragen om vergunning voor beschermde monumenten wordt ingeschakeld. Wanneer de Commissie Welstand en Monumenten niet tijdig adviseert, kan het Dagelijks Bestuur de volgende keuze maken: zonder advies een beslissing nemen of besluiten om het (te laat uitgebrachte advies) toch in zijn overwegingen te betrekken.

Artikel 16

De aanwijzing als gemeentelijk stads- of dorpsgezicht is een erkenning van het bijzondere cultuurhistorische karakter van een gebied. Doorgaans bestaat dit karakter uit een samenspel van de stedenbouwkundige structuur, het aanzien van de bebouwing en de wijze waarop grond en gebouwen worden gebruikt. Veranderingen in de structuur en het gebruik blijven mogelijk, mits het bijzondere cultuurhistorische karakter niet wordt aangetast.

Artikel 17

De aanwijzing omvat een topografische kaart waarop de gebieden waarvoor de aanwijzing geldt, zijn aangegeven, alsmede een beschrijving die de aanwijzing motiveert.

Artikel 18

Lid 3

Er kunnen zich situaties voordoen waarin het mogelijk moet zijn in de aanwijzing ambtshalve wijzigingen aan te brengen zonder dat het nodig is de gehele aanwijzingsprocedure te volgen. Het gaat daarbij om wijzigingen van ondergeschikte aard. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan veranderingen van bijvoorbeeld straatnamen of huisnummers.

Artikel 21

Het criterium voor vergunningverlening is vergelijkbaar met dat voor slopen in van rijkswege beschermde stads- en dorpsgezichten (art 2.1, eerste lid onder h en art. 2.16 van de Wabo). Artikel 3.9 van de Wabo is hierbij van toepassing.

Artikel 22

Door wijziging van artikel 3.1.6, tweede lid, onderdeel a, van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) van 17 juni 2011, staatsblad 5 juli 2011, nr 339 dienen cultuurhistorische waarden uitdrukkelijk te worden meegewogen bij het vaststellen van bestemmingsplannen. Dat betekent dat gemeenten een analyse moeten verrichten van de cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplangebied en daar conclusies aan verbinden die in een bestemmingsplan verankerd worden.

Bij cultuurhistorische waarden gaat het over de positieve waardering van sporen, objecten, patronen en structuren die zichtbaar of niet zichtbaar onderdeel uitmaken van onze leefomgeving en een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling. In veel gevallen bepalen deze cultuurhistorische waarden de identiteit van een plek of gebied en bieden ze aanknopingspunten voor toekomstige ontwikkelingen. Deze cultuurhistorische elementen kan men niet allemaal als beschermd monument of gezicht aanwijzen, maar zijn wel onderdeel van de manier waarop we ons land beleven, inrichten en gebruiken.

Omdat de wetgever geen nadere aanduiding heeft gegeven over *hoe* de cultuurhistorische waarden dienen te worden meegenomen, voorziet dit artikel in een nadere uitwerking daarvan. De reden hiervan is ervoor te zorgen dat binnen de gemeente Amsterdam stadsbreed de cultuurhistorische waarden in een plangebied op dezelfde manier worden meegenomen.

Om er stadsbreed voor te zorgen dat in bestemmingsplannen met constante kwaliteit aandacht wordt besteed aan cultuurhistorische waarden en de vertaling ervan in de regels, is het relevant deze al in een vroegtijdig stadium (plan van aanpak/onderzoeksfase) te betrekken.

Dit was al gebruikelijk in de vorm van een aanvraag voor Archeologische Bureauonderzoek (6-8 weken) en kan nu worden uitgebreid met een aanvraag voor een bovengrondse Cultuurhistorische Verkenning. Op basis van de beknopte Cultuurhistorische Verkenning kan geconcludeerd worden of een nadere Cultuurhistorische Verkenning waarin analyse en waardering wordt beschreven wenselijk is. Dit kan al dan niet door BMA worden uitgevoerd, maar dient wel conform de normstelling Cultuurhistorisch Onderzoek van de RCE plaats te vinden.

Daarnaast kunnen alle bestemmingsplannen in de voorontwerpfase dan wel tijdens het vooroverleg in het kader van artikel 3.1.1. ter advies worden voorgelegd aan BMA. Doel hiervan is een extra servicemoment in te bouwen. De reden hiervoor is dat ook voor plangebieden waar geen archeologische waarden, dan wel Provinciale waarden (op basis van de Provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart), dan wel monumenten zijn, er evengoed cultuurhistorische waarden kunnen zijn waarover BMA in verband met de nieuwe wetgeving kan adviseren.

Artikel 23 en 24

In het door Nederland in 1992 ondertekende Europese Verdrag van Valletta (Malta). Doelstellingen zijn behoud en bescherming van archeologische waarden en verankering van die waarden in het ruimtelijke ordeningsproces. In 1999 is Nederland begonnen het Verdrag van Valletta in wetgeving om te zetten. De Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) heeft vier wetten gewijzigd: de Monumentenwet 1988, de Ontgrondingenwet, de Wet milieubeheer en de Woningwet. De gewijzigde monumentenwet en de nieuwe Wet ruimtelijke ordening leggen de gemeente de verplichting op de archeologische waarden aantoonbaar in het ruimtelijke ordeningsproces te verankeren en de kwaliteit van het archeologisch onderzoek te waarborgen. De gemeente dient zelf bij ruimtelijke ontwikkelingen het behoud en de integratie van archeologische waarden aantoonbaar af te wegen tegen andere (economische, sociale, maatschappelijke, ecologische) belangen. Hiervoor zijn inzichtelijk beleid en proces- en kwaliteitsregels nodig.

In dit artikel stelt het Dagelijks Bestuur de eisen vast waaraan archeologisch onderzoek moet voldoen (art. 38.lid 1 van de Monumentenwet) overeenkomstig de door de Kwaliteitsnorm Nederlandse archeologie (KNA) verplichte gefaseerde aanpak. Na elke fase wordt een afweging gemaakt om het archeologisch erfgoed al dan niet te behouden (zie fig.1. gefaseerde aanpak archeologisch onderzoek). De gefaseerde aanpak beoogt maatwerk. Het startpunt is de waardestelling (fase 1:

bureauonderzoek), waarmee een inhoudelijke keuze wordt gemaakt ten aanzien van het vervolproces. Een tweede belangrijk punt is dat de kwaliteit van het archeologisch onderzoek geborgd wordt door het vaststellen van een programma van eisen. Het selectiebesluit betreft een gemotiveerd besluit tot het al dan niet behouden van een archeologische vindplaats. Het besluit leidt tot het al dan niet, of onder voorwaarden, vrijgeven van een terrein of het nemen van archeologische maatregelen.

Artikel 25

De Afdeling rechtspraak van de Raad van State heeft uitgemaakt dat de Erfgoedverordening zonder een schadevergoedingsregeling rechtsgeldig is (BR 86,604). Voor het archeologische deel van de verordening dient echter, op grond van de Wet op de Archeologische monumentenzorg, wel een schadevergoedingsregeling in de verordening opgenomen te worden. De rijksregeling voor excessieve opgravingkosten is ingaande 2009 niet meer van toepassing. Het veroorzaker-betaalt-principe, zoals dat in de memorie van toelichting van de Wet op de Archeologische monumentenzorg is verwoord, staat bij de afweging tot toekenning van schadevergoeding voorop en geldt voor alle genoemde onderdelen (a t/m e). De gemeente zal zelf per geval moeten afwegen wat 'redelijk' of 'buitenproportioneel' is. In deze verordening is gekozen voor een schadevergoedingsbepaling, waarin de specifieke gevallen zijn opgenomen op grond waarvan het bevoegd gezag mogelijk een schadevergoeding aan een belanghebbende dient toe te kennen.

Artikel 26

Grondslag is art. 57.2 van de Monumentenwet 1988. Hierop is artikel 5:27 Awb van toepassing.

Artikel 27

Een toezichthouder mag zijn bevoegdheid slechts uitoefenen voorzover dit redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak noodzakelijk is (artikel 5:13 Awb). Op basis van artikel 5:15 Awb is een toezichthouder bevoegd elke plaats te betreden met uitzondering van woningen zonder toestemming van de bewoner.

Artikel 28

Verzoeken om aanwijzing van een gemeentelijk monument die zijn ingediend onder de Erfgoedverordening 2010 en waarop nog niet is besloten worden afgedaan overeenkomstig de nieuwe verordening.

Artikel 30

Dit artikel noemt de naam van de verordening.